

ผลกระทบทางกฎหมายในการนำ ISP 98 มาใช้ในประเทศไทย

นางสาวมิ่งขวัญ พงษ์สถิตย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0282-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE LEGAL EFFECT OF ISP 98 IN THAILAND

Miss Mingkwan Phongsathit

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0282-5

นางสาวมิ่งขวัญ พงษ์สถิตย์ : ผลกระทบทางกฎหมายในการนำข้อกำหนด ISP 98 มาใช้ใน
ประเทศไทย. (THE LEGAL EFFECT OF ISP 98 IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา :
รองศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร, อ. ที่ปรึกษาร่วม : ศาสตราจารย์จรัญ ภัคดีธนากุล
295 หน้า. ISBN 974-17-0282-5.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาถึงหลักกฎหมายและพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ Standby Letter of
Credit โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักเกณฑ์และสาระสำคัญของข้อกำหนด ISP 98 รวมทั้งศึกษาถึง
กฎหมายที่จะมีผลบังคับกับนิติสัมพันธ์ดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่า ข้อกำหนด ISP 98 ได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์และพิธีปฏิบัติที่ใช้บังคับกับ
นิติสัมพันธ์ตามสัญญา Standby Letter of Credit ให้เป็นการเฉพาะ ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มี
กฎหมายที่มีผลใช้บังคับกับนิติสัมพันธ์ตามสัญญา Standby Letter of Credit โดยเฉพาะ จึงทำให้ต้อง
นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาบังคับใช้กับนิติสัมพันธ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตามการนำประมวล
กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญา Standby Letter of Credit ยังขาดความสอดคล้อง
และเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของนิติสัมพันธ์ตามสัญญา Standby Letter of Credit เนื่องจาก
นิติสัมพันธ์ดังกล่าว มีนิติสัมพันธ์ในรูปแบบพิเศษแตกต่างจากนิติสัมพันธ์ตามสัญญาทั่วไป ทำให้การ
นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาบังคับใช้กับสัญญาลักษณะนี้ จึงไม่มีความสอดคล้องและ
เหมาะสมเท่าที่ควร นอกจากนี้ กฎเกณฑ์หลาย ๆ ประการที่ได้รับการยอมรับและบัญญัติไว้ใน
ข้อกำหนด ISP 98 ก็มีได้มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่อย่างใด ปัญหาใน
ทางกฎหมายดังกล่าวเหล่านั้น จึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อใช้เป็นหลักประกัน
ทางการเงินของประเทศไทย

ผู้เขียนจึงได้เสนอแนะให้นำข้อกำหนด ISP 98 มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกฎเกณฑ์
และวิธีปฏิบัติ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการเจรจาสำหรับการทำสัญญา Standby Letter of Credit ใน
ประเทศไทย เพื่อให้การทำธุรกรรมในแง่ของหลักประกันทางการเงินของประเทศไทย ได้รับการยอมรับ
จากนานาอารยประเทศ และเพื่อที่จะเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการ และผู้ใช้บริการให้ได้รับความ
สะดวก และเป็นธรรมทางกฎหมายมากขึ้น

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติ..... มิ่งขวัญ พงษ์สถิตย์
ปีการศึกษา.....2544.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ. สำเริง เมฆเกรียงไกร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... อ. จรัญ ภัคดีธนากุล

4186115034 : MAJOR LAWS

KEYWORD: STANDBY / LETTER OF CREDIT / ISP 98

MINGKWUAN PHONGSATHIT : THE LEGAL EFFECT OF ISP 98 IN THAILAND.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SAMRIENG MEKKRIENGKRAI, THESIS

CO-ADVISOR : PROF. JARUN PUKDITANAKUL, 295 pp. ISBN 974 - 17 - 0282 - 5.

This thesis aims to explore the legal principle and practise of Standby Letter of Credit, particularly on ISP 98 Regulation. It also involves looking into the legislations that will enforce such legal relations.

From researching into the matter, I found that ISP 98 Regulation has outlined, in particular, the rules and practise of legal relations enforcement in Standby Letter of Credit.

As Thailand still has not got any legislation that will have legal relations enforcement effect in Standby Letter of Credit, the Civil and Commercial Code has to be used instead for enforcement purposes.

However, the use of the Civil and Commercial Code to enforce Standby Letter of Credit type of contract still lacks relevance; and it does not go well with the special characteristics of legal relations in Standby Letter of Credit. Moreover, many rules that have been accepted and approved in ISP 98 Regulation cannot be found in the Civil and Commercial Code.

These fundamental legal problems are the main obstacles in developing necessary tools to regulate the use of financial security interest in Thailand. I, therefore, suggest that ISP 98 Regulation be used as a starting point to draw up regulations and practice standards for Standby Letter of Credit's negotiation process in Thailand. This will make the standard of commercial practise concerning financial security interest in Thailand more acceptable to the world. It will also benefit both the entrepreneurs and consumers, as the law will be clearer and easier to understand. The fairness in commercial transactions will improve a great deal.

Field of study :LAWS.....Student's signature..... *M. Phongsathit*

Academic Year:2001.....Advisor's signature..... *S. Mekriengkrai*

Co-advisor's signature..... *J. Pukditanakul*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องด้วยความเมตตาของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ร่วมพิจารณา และกรุณาให้ความช่วยเหลือและให้ความเห็นทางวิชาการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์คณิ่ง ภาไชย เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สุชิน สมุทวนิช ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้ความช่วยเหลือในด้านเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างสูง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์จรัญ ภักดีธนากุล เป็นอย่างสูงที่ได้จุดประกายให้ผู้เขียนได้ศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์หัวข้อนี้ โดยกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และให้ความอนุเคราะห์ในการศึกษาค้นคว้าตรวจเนื้อหาวิทยานิพนธ์ รวมถึงชี้แนะข้อบกพร่องต่าง ๆ อันถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนมีความมั่นใจเพียรจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ลำเรียง เมฆเกรียงไกร เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยกรุณาตรวจพิจารณาและให้ความเห็นทางวิชาการอย่างละเอียดถี่ถ้วน รวมทั้งชี้แนะถึงข้อบกพร่องในวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญให้ผู้เขียนสามารถศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ผู้เขียนขอสำนึกพระคุณนี้ไว้อย่างมิรู้ลืม

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อรพรรณ พันธ์พัฒนา เป็นอย่างสูงที่รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านเสรี เพศประเสริฐ ท่านอุเทน ศิริสมรรถการ และผู้บังคับบัญชาของผู้เขียนทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการศึกษาวิจัย ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่ศาลอุทธรณ์ ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจที่ดีแก่ผู้เขียนในการศึกษาเสมอมา ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์และสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดสัญญาธรรมศักดิ์ และหอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือในการค้นคว้าเอกสารด้วยอัธยาศัยไมตรี ขอขอบคุณ คุณบุญยง พัวพงศธร คุณชื่นฤดี ดวงศิริ คุณจันทร์เพ็ญ วินิจชัยกุล เจ้าหน้าที่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด มหาชน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน ขอขอบคุณ คุณอัญญา ภูหนุ ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ด้วยความอุตสาหะ นอกจากนั้น ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่ไม่อาจกล่าวนามได้หมด ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณปู่ คุณย่า ที่เป็นกำลังใจที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณ อาจารย์วราภรณ์ ทองสัมฤทธิ์ ซึ่งช่วยในการจัดหาอำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ คุณสุชพัชร์ พงษ์สถิตย์ น้องสาวของผู้เขียน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญเกี่ยวกับการหาข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ในต่างประเทศและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ และขอกราบระลึกพระคุณของบิดามารดา นายวีรวัดณ์ พงษ์สถิตย์ และ นางมยุรี พงษ์สถิตย์ ผู้ให้กำเนิดเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนผู้เขียนด้วยความรักและความห่วงใยเสมอ ซึ่งถือเป็นพลังผลักดันอันสำคัญที่สุดในการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี ตลอดจนปลูกฝังให้ผู้เขียนเป็นผู้ใฝ่ศึกษาและสนับสนุนให้ผู้เขียนเรียนสำเร็จหลักสูตรปริญญาโทมาบัณฑิตจากสถาบันการศึกษาแห่งนี้

ท้ายที่สุดผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษา วิชานิติศาสตร์อยู่บ้าง ความดีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณ แก่ บิดามารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนข้อบกพร่องทั้งหลายนั้น ผู้เขียนขออ้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

มิ่งขวัญ พงษ์สถิตย์

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	๗
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 วิธีการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 STANDBY LETTER OF CREDIT	6
2.1 ความหมายของ Standby Letter of Credit.....	6
2.2 ลักษณะเฉพาะของ Standby Letter of Credit.....	8
2.3 ความเป็นมาของ Standby Letter of Credit	10
2.4 หลักการที่สำคัญของ Standby Letter of Credit	12
2.5 บุคคลผู้เกี่ยวข้องในสัญญา Standby Letter of Credit	18
2.6 ความสัมพันธ์ของบุคคลแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสัญญา Standby Letter of Credit	19
2.7 สถานะทางกฎหมายของ Standby Letter of Credit	21
2.8 ประเภทของสัญญา Standby Letter of Credit	23
2.9 เอกสารที่เกี่ยวข้องในสัญญา Standby Letter of Credit	28
2.10 วิธีการแจ้งขอเปิด Standby Letter of Credit กับธนาคาร	28
2.11 การแก้ไข Standby Letter of Credit.....	29
2.12 การยืนยันการชำระเงินตาม Standby Letter of Credit ของธนาคาร.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ข้อกำหนดที่ใช้กับ Standby Letter of Credit	32
3.1 แบบธรรมเนียมและวิธีปฏิบัติสำหรับเครดิตที่มีเอกสารประกอบ หรือ UCP 500	33
3.1.1 ความเป็นมาของข้อกำหนด UCP 500	33
3.1.2 บทบัญญัติของข้อกำหนด UCP 500	35
3.1.2.1 หลักทั่วไปและคำนิยาม.....	35
3.1.2.2 ประเภทของเครดิตและการบอกกล่าวหรือการแจ้งเครดิต.....	36
3.1.2.3 ภาวะผูกพันและความรับผิดชอบ.....	43
3.1.2.4 เอกสารต่าง ๆ	48
3.1.2.5 บทบัญญัติอื่น ๆ	50
3.1.2.6 การโอนเครดิต.....	52
3.2 แบบธรรมเนียมและวิธีการปฏิบัติสำหรับเอกสารประเภท Standby หรือ ISP 98	55
3.2.1 ความเป็นมาของข้อกำหนด ISP 98	55
3.2.2 กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของข้อกำหนด ISP 98	59
3.2.2.1 ข้อกำหนดทั่วไป	59
3.2.2.2 พันธกรณีของผู้ที่เกี่ยวข้องใน Standby Letter of Credit	62
3.2.2.3 การยื่นเอกสารภายใต้ข้อกำหนด ISP	64
3.2.2.4 การตรวจสอบเอกสารภายใต้ข้อกำหนด ISP	68
3.2.2.5 การแจ้งและการทำให้หมดโอกาสในการเรียกร้อง	76
3.2.2.6 การโอน ข้อกำหนดการโอนโดยผลของกฎหมาย	84
3.2.2.7 การยกเลิก Standby Letter of Credit	87
3.2.2.8 ภาวะผูกพันกับการชำระเงินคืน	88
3.2.2.9 การรวมระยะเวลาตามข้อกำหนด ISP 98	90
3.2.2.10 การรวมตัวกันหรือการมีส่วนร่วมในข้อกำหนด ISP 98.....	91
3.3 เปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างข้อกำหนด UCP 500 และ ข้อกำหนด ISP 98	92

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.4 ข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นจากการนำข้อกำหนด ISP 98 มาใช้กับ Standby Letter of Credit ในปัจจุบัน	96
3.5 การนำข้อกำหนด ISP 98 มาแก้ไขข้อขัดข้องที่เกิดจากการนำข้อกำหนด UCP 500 มาใช้กับ ในปัจจุบัน Standby Letter of Credit	108
4 สถานะทางกฎหมายของข้อกำหนด ISP 98 และผลสภาพบังคับของข้อกำหนด ISP 98 ตามกฎหมายไทย	122
4.1 สถานะทางกฎหมายของข้อกำหนด ISP 98	122
4.2 ผลสภาพบังคับของข้อกำหนด ISP 98 ตามกฎหมายไทย	124
4.2.1 ผลสภาพบังคับของข้อกำหนด ISP 98 ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์	124
4.2.1.1 หลักทั่วไป	124
4.2.1.2 หลักเรื่องนิติกรรมสัญญา	126
4.2.1.3 หลักเรื่องละเมิด	141
4.2.1.4 หลักเรื่องเอกเทศสัญญาในส่วนของค้ำประกัน	147
4.2.2 ผลสภาพบังคับของข้อกำหนด ISP 98 ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง	153
4.2.2.1 หลักเรื่องเขตอำนาจศาล	153
4.2.2.2 หลักเรื่องพยานหลักฐาน	160
4.2.3 ผลสภาพบังคับตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญา ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540	163
4.2.4 ผลสภาพบังคับตามพระราชบัญญัติอื่น ๆ	168
4.2.4.1 พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505	168
4.2.4.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	170
4.2.4.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544.....	172
4.3 การเปรียบเทียบกันระหว่างกรณีมีระเบียบ ISP และการที่ไม่มีระเบียบ	188

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	193
บทสรุป	193
ข้อเสนอแนะ	200
รายการอ้างอิง.....	203
ภาคผนวก	
ก. ข้อกำหนด UCP 500	
ข. ข้อกำหนด ISP 98	
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย